SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/10050
Dok.nr:	25/34454
Arkiv:	FE-033
Saksbehandler:	Oddbjørg Birkelid
Dato:	19.10.2025

Fritak fra politiske verv - representant fra Senterpartiets liste
Søker: Rune Stigen Kvannli

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 077/25	Kommunestyret	30.10.2025

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Kommunestyret gir Rune Stigen Kvannli fritak fra alle sine politiske verv for resten av valgperioden.

Begrunnelse:
Ivaretakelse av politiske verv anses å kunne medføre en vesentlig ulempe for Kvannli som følge av nåværende stilling og plassering i kommunens administrasjon, med overordnet planarbeid. Hjemmel for vedtaket er kommuneloven § 7-9, annet ledd.

Kommunestyret behandling - 30.10.2025 - PS-077/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Votering:

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyret PS - 077/25 VEDTAK:
Kommunestyret gir Rune Stigen Kvannli fritak fra alle sine politiske verv for resten av valgperioden.

Begrunnelse:
Ivaretakelse av politiske verv anses å kunne medføre en vesentlig ulempe for Kvannli som følge av nåværende stilling og plassering i kommunens administrasjon, med overordnet planarbeid. Hjemmel for vedtaket er kommuneloven § 7-9, annet ledd.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Saken gjelder søknad om fritak fra politiske verv for resten av valgperioden, fra Rune Stigen Kvannli.

FAKTA I SAKEN
Kvannli søker om fritak fra alle sine politiske verv for resten av valgperioden. Søknaden er begrunnet med hans arbeidsforhold, der han oppgir følgende:
"Jeg har med virkning fra og med 01.07.25 vært tilsatt i kommunedirektørens stab. Dette er et tilsettingsforhold som vil kunne påvirke min valgbarhet jf. kommunelovens § 7-9, første ledd, første punktum. Stillingen med ansvar og administrativ plassering er i liten grad forenelig med folkevalgte verv og vil kunne medføre vesentlig ulempe jf. kommuneloven § 7-9 andre ledd, første punktum. Om valgbarhet - følgende tilsatte i kommunen er utelukket fra valg jf. kommuneloven § 7-3, bokstav c:kommunedirektøren i kommunen eller fylkeskommunen og hans eller hennes stedfortreder kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå. Jeg vil på dette grunnlag søke fritak fra samtlige politiske verv, herunder også verv som styremedlem i Sortland havn KF".

Kvannli er medlem av kommunestyret, formannskapet, administrasjonsutvalget, samt varamedlem til eldrerådet. Han er også medlem av styret i Sortland Havn KF.

Lovanvendelse
Kommunelovens § 7-9 har bestemmelser om uttreden og fritak, og lyder slik:
«En folkevalgt som ikke lenger er valgbar til et folkevalgt organ, trer endelig ut av organet. En folkevalgt som er registrert som utflyttet fra kommunen eller fylkeskommunen, og derfor ikke lenger er valgbar, kan likevel tre inn igjen i vervet hvis han eller hun flytter tilbake igjen innen to år.

Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne, kan kommunestyret eller fylkestinget etter søknad frita den folkevalgte for vervet midlertidig eller for resten av valgperioden. Når søknaden vurderes, skal det legges vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent på det tidspunktet da den folkevalgte samtykket i å bli valgt. Den som ikke har nådd stemmerettsalderen, har krav på fritak hvis han eller hun søker om det.

En folkevalgt som har fått innvilget midlertidig fritak, har ikke rett til å tre inn igjen i vervet før fritaksperioden er over.»

Retningslinjer
Om vesentlig ulempe jf. § 7-9, annet ledd er det i Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-2019-4, sagt at:
«Som vesentleg ulempe for den folkevalde personen vil typisk vere hans eller hennar si helsetilstand, arbeidsforhold, familieforhold eller andre velferdsgrunnar. Ulempa må som utgangspunkt gjelde den folkevalde personen sjølv, og det skal normalt ikkje vere fritaksgrunn at for eksempel arbeidsgivaren ikkje er nøgd med at han eller ho er borte for å delta i møte i folkevalde organ. Det skal ikkje vere kurant å gje fritak frå eit folkevald verv, og lova krev at ulempa med å forsette i vervet skal vere vesentleg. Når kommunestyret handsamar søknaden, skal dei legge vekt på om grunnlaget for søknaden var kjend då personen ga sitt samtykke til å bli vald til vervet. Ein folkevald person som ikkje har nådd alderen for røysterett, har krav på fritak dersom han eller ho ber om det.»

Lovforarbeider
Forarbeidene til kommuneloven § 7-9 - Prop.46 L (2017-2018) side 106, uttaler:
"Departementet støtter utvalgets forslag om i hovedsak å videreføre reglene for å få fritak fra folkevalgte verv. Dagens regler gir en god avveining mellom den plikt enhver har til å bidra til fellesskapet og muligheten til å få fritak dersom den folkevalgte kommer i en situasjon som gjør det belastende å fortsette i vervet. Forslaget innebærer at en folkevalgt kan søke om fritak fra vervet sitt dersom det fører til «vesentlig ulempe» for ham eller henne. Med vesentlig ulempe legges listen for fritak fortsatt høyt, på samme måte som kravet i gjeldende kommunelov om at den folkevalgte ikke uten «uforholdsmessig vanskelighet eller belastning» kan skjøtte sitt verv. Med vesentlig ulempe framgår det

tydeligere at dette er en vurdering der terskelen for ulempen ved å ikke få fritak må ligge høyt. Det er først og fremst søkerens arbeidsforhold, sykdom og andre sterke velferdsgrunner bestemmelsen fortsatt vil sikte til. Også begrepet vesentlig ulempe vil være skjønnsmessig, og det vil måtte gjøres en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Ulempen må være for den folkevalgte, det er ikke tilstrekkelig at arbeidsgiver opplever at vervet er en ulempe.

Departementet støtter også utvalgets forslag om at det skal legges vekt på om grunnlaget for søknaden om fritak var kjent på det tidspunktet den folkevalgte samtykket i å bli valgt. Selv om et forhold er kjent, kan en vesentlig endring i situasjonen innebære at forholdet allikevel kan kvalifisere som fritaksgrunn. For eksempel bør en folkevalgt som har en kjent sykdom kunne få fritak dersom det skjer endringer i sykdomsforløpet."

I samme forarbeider - i kapittel 30 og merknadene til § 7-9 uttales det:

"Fritak kan innvilges dersom det vil være til vesentlig ulempe for den folkevalgte dersom vedkommende ikke innvilges fritak. Det siktes her først og fremst til forhold knyttet til den folkevalgtes helsetilstand, arbeidsforhold, familieforhold og andre sterke velferdsgrunner. Etter bestemmelsen må det foreligge vesentlig ulempe. Dette innebærer at det ikke skal være kurant å få fritak. Det følger av andre punktum at det skal mer til for å få fritak fra vervet som folkevalgt dersom forholdet som begrunner fritakssøknaden, var kjent da vedkommende samtykket til å stille til valg"

VURDERING

Om utelukkelse fra valg
I Kvannlis søknad vises det delvis til kommunelovens bestemmelser om utelukkelse fra valg som følge av stilling.

Stillinger utelukket fra valg er nærmere spesifisert i lovens § 7-3 første ledd, og innenfor kommunal administrasjon omfatter opplistingen kommunedirektør, kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå, sekretærer for kommunestyret og ansvarlig for regnskapsfunksjonen.

Kvannli innehar ikke en stilling som omfattes av utelukkelsesbestemmelsene. Bestemmelsene om utelukkelse fra valg kommer derfor ikke til anvendelse i denne saken.

Om vesentlig ulempe knyttet til arbeidsoppgaver og plassering i organisasjonen
Kommuneloven angir ikke noen nærmere kriterier for hvilke forhold som kan synes å medføre vesentlig ulempe for kandidaten. I ovennevnte rundskriv er imidlertid arbeidsforhold nevnt i opplistingen blant forhold som kan anses å medføre vesentlig ulempe, uten at det er sagt på hvilken måte et arbeidsforhold her kan innvirke. Det er nærliggende å anta at dette i hvert fall gjelder arbeidsbelastning, men andre forhold ved et arbeidsforhold kan heller ikke utelukkes.

Rune Stigen Kvannli begrunner fritakssøknaden med at det vil medføre vesentlig ulempe for han å kombinere ivaretakelse av verv som folkevalgt med nåværende stilling, da ansvar og administrativ plassering i liten grad er forenlig med å ivareta verv som folkevalgt.

Kvannli har nå en stilling i kommunedirektørens stab, ved avdeling Næring og samfunnsutvikling, med rådgivnings- og saksbehandlingsoppgaver innen overordnet planlegging, næring og beredskap. Han har tidligere, i tiden som konstituert havnesjef inngått i Sortland Havns planarbeid. I en årrekke før dette har han hatt stilling som planlegger i kommunens planavdeling.

Med lovens formulering «*Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne»,* må man anta at den folkevalgtes egen oppfatning av ulempens art og omfang må tillegges vekt. Samtidig sier lovforarbeidene at begrepet *vesentlig ulempe* innebærer at det ikke skal være kurant å få fritak.

Om kommunestyrets og formannskapets ansvarsområde jf. kommunens delegasjonsreglement
«*Formannskapet er planutvalg, økonomiutvalg og har det folkevalgte ansvaret for å koordinere utviklingsrettede oppgaver. Formannskapet har ansvar for overordnet planlegging, investeringer, regionalt og interkommunalt samarbeid og strategisk overordnet styring og utvikling.«*
Kommunestyret har overordnet ansvar for formannskapets arbeidsområder, og mange av disse sakene skal også kommunestyret sluttbehandle.

Om habilitet og rollekombinasjon
Kvannlis nåværende og tidligere stillinger i kommunens administrasjon medfører inhabilitet i svært mange saker som skal behandles i formannskapet og kommunestyret.

Kommunelovens § 11-10 om inhabilitet for folkevalgte, skal i utgangspunktet ivareta hensynet til forvaltningen. Når Kvannli som ansatt har vært med å forberede en sak som skal vedtas i kommunestyre og formannskap, vil han som folkevalgt være inhabil i saken under den politiske behandlingen. I utgangspunktet skal habilitetsspørsmål vurderes konkret fra sak til sak, og ikke som et generelt «forbud» mot bestemte rollekombinasjoner. Konkrete habilitetsvurderinger gjøres for den enkelte sak som kommer til møtebehandling, og det er det aktuelle organet som tar stilling til habilitetsspørsmålet. Inhabilitet i en del av organets saker, kan derfor ikke i seg selv legges til grunn for et fritak fra vervet.

Spørsmålet om det er uheldig eller kritikkverdig at man har flere roller som kan komme i konflikt med hverandre løses imidlertid ikke generelt av inhabilitetsreglene. I boken «forvaltningsloven i kommunene - veiledning og kommentarer» av Grimstad og Halvorsen, s.159-160 er det sagt følgende om rollekombinasjoner: *«Hvis det for eksempel er sannsynlig at en rollekombinasjon regelmessig vil gjøre en tjenestemann inhabil til å behandle saker som hun har som oppgave å behandle, kan det spørres om det er hensiktsmessig, i tråd med god forvaltningsskikk, eller etisk forsvarlig at hun fortsetter i begge roller.»*

I denne saken er det hensyn som taler for at Kvannlis søknad om fritak bør etterkommes, knyttet til vervene som kommunestyremedlem og formannskapsmedlem. Kommer man til at disse hensynene skal vektlegges, vil dette også berøre de andre vervene selv om fritak fra vervene i administrasjonsutvalg og eldreråd ikke kan begrunnes med de samme forhold.

Administrasjonsutvalget skal ivareta kommunens arbeidsgiverpolitikk og er sammensatt av sentrale folkevalgte utgått fra formannskapet. Det vil følgelig være vanskelig å ivareta dette vervet i administrasjonsutvalget dersom Kvannli trer ut av formannskap og kommunestyre. Det samme gjelder eldrerådet, der de politisk valgte representantene i henhold til reglement for medvirkningsorgan skal utgå fra formannskap eller driftsutvalg for å sikre tidlig medvirkning ved behandling av saker.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret etterkommer Kvannlis søknad om fritak fra politiske verv, og anbefaler at fritaket omfatter alle omsøkte verv. Dette basert på det ovenstående.

<u>Om uttreden fra styreverv i Sortland Havn KF</u>
Kommuneloven har i kapittel 9 særskilte bestemmelser som gjelder for kommunale foretak, herunder lovens § 9-7, annet ledd, der det heter at
"Når særlige forhold foreligger, har et styremedlem rett til å tre ut av styret før valgperioden er over." De ordinære bestemmelsene i kommunelovens § 7-9, annet ledd, der kommunestyret etter søknad kan frita den folkevalgte for verv i folkevalgte eller andre kommunale organ kommer dermed ikke til anvendelse ved endelig uttreden av styreverv i kommunale foretak. Om bestemmelsen er det likevel sagt at styremedlemmet har plikt til å fortsette i vervet til kommunestyret har kunnet velge en erstatter.

Rune Stigen Kvannli har presisert at søknaden om fritak også gjelder for styrevervet i Sortland Havn. Dette anses derfor som uttrykk for at han ønsker å tre ut av styrevervet.

Konsekvenser av uttreden og fritak

- Formannskap, administrasjonsutvalg, eldreråd og havnestyre: Det må foretas nyvalg og det legges fram egne saker om slike valg.
- Kommunestyret: Første vara til kommunestyret - Ragnhill Ovesen - rykker opp på den ledige plassen og blir fast medlem. Ordfører må i tillegg vurdere behovet for nytt valgoppgjør/suppleringsvalg etter valglovens § 14-2, siden Senterpartiet følgelig vil ha et varamedlem mindre til kommunestyret, dersom Kvannli innvilges fritak. Dette framlegges i så fall i egen sak til valgstyret.

Personalmessige forhold/Økonomiske forhold/Folkehelse/Klima-, miljø- og naturforhold
Ikke relevant for saken

KONKLUSJON
Kvannli innvilges fritak fra alle sine politiske verv for resten av valgperioden.